

पूर्वोक्तानांगौणस्वामिनांसंपदं विवक्षुः मुख्यस्वामिसंपदं तावदाह कच्चिद्विषामिति अविदितः परकिंकरैः प्रतिपन्नः सावधानः प्रतियत्त इति पाठे प्रतीकारे यत्नवान् नित्ययुक्तो नित्योद्योगी ॥ ३९ ॥ विनयसंपन्नः शिक्षायुक्तः कुलपुत्रः सत्कुलजः अनसूयुः परगुणेषु दोषारोपमकुर्वन् अनुप्रष्टाशास्त्रचर्चाकुशलः असंकीर्ण इति पाठे सदसद्विवेकवान् ॥ ४० ॥ ऋजुरकुटिलः ॥ ४१ ॥ अंगेषु सामुद्रिकशास्त्रोक्तरीत्या अंगानां परीक्षायां उत्पातेषु दिव्यभौमशारीरेषु धूमकेतुभूकंपवामनेत्रस्फुरणादिषु आगम्यशुभसूचकेषु ॥ ४२ ॥ सेनापत्याकरकोशाध्यक्षकृष्याद्यवेक्षणानि मुख्यमध्यमनीचानि उपधातीतान्छलरहितान् ॥ ४३ ॥ श्रेष्ठेषु मंत्रकार्येषु ॥ ४४ ॥ पतितमिति व्यतिरेकदृष्टांतः नावजानंति नावमन्यन्ते तत्र हेतुः उग्रप्रतिग्रहीतारं उग्रमिति क्रियाविशेषणं यद्वा उग्रं हिंसकं मतेन प्रतिग्रहीतारं धनस्य प्रजापीडकमित्यर्थः यथोक्तं प्रजापीडनसंतापात्समुद्रतो महानलः राज्ञः प्राणान्बलं कोशं नादग्ध्वा विनिवर्त्तत इति तथा च नाशहेतु कर्मकारिणः अवज्ञैव उचिताऽतस्त्वया तन्न कर्त्तव्यमित्यर्थः कामयानं कामतो यानं पर्यटनं यस्य तत्सर्वैरि

कच्चिद्विषामविदितः प्रतिपन्नश्च सर्वदा ॥ नित्ययुक्तो रिपून् सर्वान्वीक्षसे रिपुसूदन ॥ ३९ ॥ कच्चिद्विनयसंपन्नः कुलपुत्रो बहुश्रुतः ॥ अनसूयुरनुप्रष्टासत्कृतस्तेषु रोहितः ॥ ४० ॥ कच्चिदग्निपुते युक्तो विधिज्ञो मतिमानृजुः ॥ द्रुतंच होष्यमाणं च काले वेदयते सदा ॥ ४१ ॥ कच्चिदंगेषु निष्णातो ज्योतिषः प्रतिपादकः ॥ उत्पातेषु च सर्वेषु दैवज्ञः कुशलस्तव ॥ ४२ ॥ कच्चिन्मुख्यामहस्वेव मध्यमेषु च मध्यमाः ॥ जघन्याश्च जघन्येषु भृत्याः कर्मसु योजिताः ॥ अमात्यानुपधातीतान्पितृपैतामहान् शुचीन् ॥ श्रेष्ठान् श्रेष्ठेषु कच्चित्वं न योजयसि कर्मसु ॥ ४३ ॥ कच्चिन्नोग्रेण दंडेन भृशमुद्विजसे प्रजाः ॥ राष्ट्रं तवानुशासंति मंत्रिणो भरतर्षभ ॥ ४४ ॥ कच्चित्त्वां नावजानंति याजकाः पतितं यथा ॥ उग्रप्रतिग्रहीतारं कामयानमिव स्त्रियः ॥ ४५ ॥ कच्चिद्दृष्टश्च शूरश्च मतिमान् धृतिमान् शुचिः ॥ कुलीनश्चानुरक्तश्च दक्षः सेनापतिस्तथा ॥ ४६ ॥ कच्चिद्वलस्य ते मुख्याः सर्वयुद्धविशारदाः ॥ धृष्टावदाता विक्रांतास्त्वया सत्कृत्यमानिताः ॥ ४७ ॥ कच्चिद्वलस्य भक्तं च वेतनं च यथोचितं ॥ संप्राप्तकाले दातव्यं ददासि न विकर्षसि ॥ ४८ ॥ कालातिक्रमणा देते भक्तवेतनयोर्भृताः ॥ भर्तुः कुर्वन्ति दौर्गत्यात्सोऽनर्थः सुमहान् स्मृतः ॥ ४९ ॥ कच्चित्सर्वे नुरक्तास्त्वां कुलपुत्राः प्रधानतः ॥ कच्चित्प्राणांस्तवार्थेषु संत्यजंति सदा युधि ॥ ५० ॥ कच्चिन्नैको बहुनर्थान्सर्वशः सांपरायिकान् ॥ अनुशास्तियथा कामं कामात्मा शासनातिगः ॥ ५१ ॥ कच्चित्पुरुषकारेण पुरुषः कर्मशोभयन् ॥ लभते मानमधिकं भूयो वा भक्तवेतनं ॥ ५२ ॥

णमिव भ्रष्टत्वादरतिप्रदत्वाच्च स्त्रियो वमन्यन्ते तद्वत् ॥ ४५ ॥ लुप्तो धनमानादिना ॥ ४६ ॥ धृष्टावदाताः प्रगल्भाः निष्कपटाश्च अतएव विक्रांता जयं कृतवन्तः एवं गौणस्वामिसंपदमुक्त्वा तद्विहेतुमाह त्वया सत्कृत्यमानिता इत्यादिना ॥ ४७ ॥ भक्तं अहरहर्देयं धान्यादि वेतनं मासांतदेयं वित्तं विकर्षणं कालातिक्रमः ॥ ४८ ॥ दौर्गत्यात् दारिद्र्येण ॥ ४९ ॥ प्रधानतः मंत्रिणमारभ्य मंत्रिप्रभृतय इत्यर्थः ॥ ५० ॥ सांपरायिकान् संप्रामहितान् शूरान् गजरथतुरगारोहान् पदातींश्च अर्थान्प्रयोजनानि नानुशास्ति सर्वस्यैकाधिपत्ये तद्देन सर्वनाशो युगपदेव स्यादिति भावः ॥ ५१ ॥ कच्चित्पुरुषेति कृतज्ञो भवेदिति भावः ॥ ५२ ॥